

מְקַטְרְגִין לְשִׁלְטָאָה עַל אֲלִין וְלִמְטָרְף טְרַפִּין
כָּל חַד וְחַד לְזִינְיָהּ. מְסֻטְרָא דְרוּחָא מְסֻאָבָא
כְּמָה דְרַגִּין מִתְפָּרְשִׁין, וְכִלְהוּ כְּמֵן לְקַטְרְגָא
אֲלִין לְקַבִּיל אֲלִין, דְּהָא כְּתִיב (דְּבָרִים כב) לֹא
תִּחְרַשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו, דְּכַד קָא
מִתְחַבְּרֵן מְקַטְרְגִי עַלְמָא.

וְתָא חֲזִי, תִּיאוּבְתָא דְדַרְגִין מְסֻאָבִין לְאוּ
אִיהוּ אֶלָּא לְקַטְרְגָא בְּסֻטְרִין קְדִישִׁין.
יַעֲקֹב דְּאִיהוּ קְדִישָׁא, כְּלָהוּ כְּמֵן לִיָּה וְקַטְרְגוּ
בְּהַדְיָה. בְּקַדְמִיתָא נְשַׁכְיָה חוּיָא, כְּמָה דְאַתָּ
אָמַר וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ, הַשְׁתָּא נְשַׁכְיָה חֲמֹר.
תַּמֵּן אִיהוּ קָאִים לְגַבֵּי חוּיָא, הַשְׁתָּא שְׂמַעוֹן
וְלוֹי דְאַתּוּ מְסֻטְרָא (דף קעג ע"א) דְּדִינָא
קְשִׁיא קְיִימוּ לְגַבֵּי דְחֲמֹר וְשִׁלְטוּ עַלֹי
בְּכָל סֻטְרִין וְאַתְּפִיָּא קַמִּיָּהוּ. כְּמָה דְאַתָּ
אָמַר וְאֵת חֲמֹר וְאֵת שְׂכָם בְּנֹו הָרְגוּ לְפִי
חֲרָב. וְשְׂמַעוֹן דְּהָוָה (שׁוֹר) מְזַלִּיָּה (אִיהוּ) שׁוֹר,
אַתָּא עַל חֲמֹר וְקַטְרְגָא בֵּיהּ, בְּגִין דְּלֹא
יִתְחַבְּרוּן כַּחְדָּא, וְאַשְׁתַּפַּח אִיהוּ מְקַטְרְגָא
דִּילִיָּה.

וְכִלְהוּ אֲתִי לְקַטְרְגָא לִיָּה לְיַעֲקֹב וְאַשְׁתַּזִּיב,
וְלִבְתֵּר אִיהוּ שְׁלִיט עַלִּיָּהוּ. לְבַתֵּר
אַתָּא שׁוֹר וְאַשְׁתַּלִּים בְּחֲמֹרִים דְּכִלְהוּ
מְסֻטְרָא דְחֲמֹר. יוֹסֵף דְּאִיהוּ שׁוֹר, וּמְצָרִים
דְּאִינוּן חֲמֹרִים דְּכְתִיב בְּהוּ (יחזקאל כג) אֲשֶׁר
בְּשׂוֹר חֲמֹרִים בְּשָׂרָם.

וְעַל דָּא לְבַתֵּר בְּנֵי יַעֲקֹב נְפְלוּ בֵּין אִינוּן
חֲמֹרִים, בְּגִין דְּאִזְדִּיּוּג שׁוֹר בְּהַדְיָיָהוּ,
וְנִשְׁכּוּ לֹון גְּרַמִּיָּא וּבְשָׂרָא. עַד דְּאַתְעֵר לְוִי כְּמִלְקַדְמִין וּבְדֵר לְאִינוּן
חֲמֹרִים (ס"א דְּאִזְדִּיּוּגוּ) לְכַפִּיָּא לֹון וְתִבֵּר תּוּקְפָהוּן מְעַלְמָא, וְאַפִּיק לְשׁוֹר
מִתַּמֵּן. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שְׂמוֹת יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ.
תָּא חֲזִי, כַּד אַתָּא שְׂמַעוֹן בְּקַדְמִיתָא עַל הַהוּא חֲמֹר, אַתְעֵר עַלִּיהוּן דָּם

אלה כנגד אלה, שהרי כתוב (דברים
כב) לא תחרש בשור ובחמר יחדו,
שכשמתחברים, מקטרגים עולם.
ובא וראה, תשוקת הדרגות
הטמאות אינה אלא לקטרג
בצדדים הקדושים. יעקב, שהוא
קדוש, כלם ארכבו לו וקטרגו עמו.
בתחלה נשכו נחש, כמו שנאמר
ויגע בכף ירכו. עכשו נשכו חמור.
שם הוא עומד אצל הנחש. עכשו
שמעון ולוי, שבאו מצד הדין
הקשה, עמדו כלפי החמור ושלטו
עליו בכל הצדדים ונכפה לפנייהם,
כמו שנאמר ואת חמור ואת שכם
בנו הרגו לפי חרב. ושמעון שהיה
[שור], מזלו [הוא] שור, בא על חמור
וקטרג בו כדי שלא יתחברו
כאחד, ונמצא שהוא מקטרג שלו.
וכתם באים לקטרג ליעקב, והוא
נצל, ואחר כך הוא שולט עליהם.
אחר כך בא שור ונשלם בחמורים
שכלם מצד החמור - יוסף שהוא
שור, ומצרים שהם חמורים,
שכתוב בהם (יחזקאל כג) אשר בשור
חמורים בשרם.

ועל זה אחר כך בני יעקב נפלו בין
אותם חמורים, משום שהזדווג
שור עמם ונשכו אותם עצמות
ובשר, עד שהתעורר לוי כמו
מקדם ופזר אותם החמורים
[שהזדווג] לכפות אותם, ושבר כחם
מהעולם, והוציא את השור משם.
זהו שכתוב (שמות יג) ויקח משה את
עצמות יוסף עמו.

בא ראה, כשבא שמעון בהתחלה
על אותו חמור, התעורר עליהם
דם שנמולו, ואחר כך ויהרגו כל

ונשכו לון גרמיא ובשרא. עד דאתער לוי כמלקדמין ובדר לאינון
חמורים (ס"א דאזדווגו) לכפיא לון ותבר תוקפהון מעלמא, ואפיק לשור
מתמן. הדא הוא דכתיב, (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו.
תא חזי, כד אתא שמעון בקדמיתא על ההוא חמור, אתער עליהון דם

ד'אָתגזרו, וּלְבַתֵּר וַיְהִיגוּ כָּל זָכָר. פִּגְוּוֹנָא דָא
עֲבַד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַל יְדֵי דְלוּי, דָּא
מִשָּׁה. בְּאִינוּן חֲמוּרִים בְּמִצְרִים. בְּקִדְמִיתָא
דָם, וּלְבַתֵּר (שמות יג) וַיְהִיג יי פֶּל בְּכוֹר בְּאַרְצָן
מִצְרַיִם וּגּוֹ'. הֵכָא בְּהַאי חֲמוּר פְּתִיב, וְאֵת פֶּל
חִילָם וְאֵת פֶּל טַפְּס וְאֵת פֶּל בְּהֶמְתָּם וּגּוֹ'.
הֶתָּם בְּאִינוּן חֲמוּרִים פְּתִיב, (שמות יב) פֶּלִי כֶסֶף
וּכְלֵי זָהָב וּשְׁמָלוֹת, וּכְתִיב, (שמות יב) וְגַם עֲרַב
רַב עֲלֵה אִתָּם וְצֹאן וּבִקֵּר וּגּוֹ'.

וּשְׁמַעוֹן וְלוּי, דָּא קָאִים לְגַבֵּי הַאי חֲמוּר,
וְדָא קָאִים לְגַבֵּי כָּל אִינוּן חֲמוּרִים,
כִּלְהוּ בְּעוּ לְאַשְׁתַּתְּפָא בְּהַדְיָה דִּיעֲקֹב קִדְשָׁא
וְאַתְתַּקְנוּ לְנִשְׁכָּא לִיה, וְאִיהוּ בְּבִנוּי קָאִים
לְגַבֵּייהוּ וּכְיִיף לֹון תַּחֲוֹתִיה. הַשְׁתָּא דַּעֲשׂוּ
נִשְׂיָה לִיה וּלְבִנוּי, מָאן יָקוּם לְגַבֵּיה, יַעֲקֹב
וְיוֹסֵף. דָּא מִסְטָרָא דָּא וְדָא מִסְטָרָא דָּא.
דְּכְתִיב, (עובדיה א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית
יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֲשׂוּ לְקֵשׁ וּגּוֹ':

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חֲתַת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי
יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי כִלְהוּ הוּוּ מִתְּפַנְשֵׁי, וְכַד
הוּוּ חֲגָרִי זַיִּנִי קָרְבָּא הוּוּ מִרְתַּתִּי וּשְׁבָקִין לֹון,
וּבְגִין כֶּף וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב:

הַסִּירוּ אֵת אֱלֹהֵי הַנֹּכֶר וּגּוֹ'. הַסִּירוּ אֵת אֱלֹהֵי
הַנֹּכֶר, אֵלִין אִינוּן דְּנִטְלוּ מִשְׁכָּם מְאִנֵּי
כֶּסֶף וְדִהָבָא דִּיהוּ חֲקִיק עֲלִייהו טַעוּא
דְּלִהוּן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, טַעוּן הוּוּ מִכֶּסֶף
וְדִהָבָא. וַיַּעֲקֹב אֶטְמִין לֹון תַּמָּן, בְּגִין דְּלֹא
יִתְהַנּוּן מִסְטָרָא דַּעֲבוּדָה זָרָה, דְּאָסִיר לִיה
לְבַר נֶשׁ לְאַתְהֵי מַנְיָה לְעֵלְמִין.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חֲזַקְיָה הוּוּ אֲזִלִּי בְּאַרְחָא,
אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה לְרַבִּי יְהוּדָה, מְאִי
דְּכְתִיב, (שמואל ב יב) וַיִּקַּח אֵת עֲטֹרַת מְלָכָם מֵעַל

זָכָר. כְּמוֹ זֶה עֲשֵׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא עַל יְדֵי לוּי, זֶה מִשָּׁה,
בְּאוֹתָם חֲמוּרִים בְּמִצְרַיִם.
בְּתַחֲלָה דָם, אַחַר כֶּף (שם) וַיְהִיג
ה' פֶּל בְּכוֹר בְּאַרְצָן מִצְרַיִם וּגּוֹ'.
כָּאן בְּחֲמוּר הַזֶּה פְּתוּב, וְאֵת פֶּל
חִילָם וְאֵת פֶּל טַפְּס וְאֵת פֶּל
בְּהֶמְתָּם וּגּוֹ'. שֵׁם בְּאוֹתָם
חֲמוּרִים פְּתוּב, (שם) פֶּלִי כֶסֶף
וּכְלֵי זָהָב וּשְׁמָלוֹת, וְכַתוּב (שם)
וְגַם עֲרַב רַב עֲלֵה אִתָּם וְצֹאן
וּבִקֵּר וּגּוֹ'.

וּשְׁמַעוֹן וְלוּי - זֶה עוֹמֵד אֲצֵל
הַחֲמוּר הַזֶּה, וְזֶה עוֹמֵד אֲצֵל כָּל
אוֹתָם חֲמוּרִים. כָּלָם רְצוּ
לְהַשְׁתַּתֵּף עִם יַעֲקֹב הַקְדוֹשׁ
וּנְתַקְנוּ לְנִשְׁף אוֹתוֹ, וְהוּא בְּבִנוּי
עוֹמֵד לְגַבֵּיהֶם וְכוּפָה אוֹתָם
תַּחֲתָיו. עֲכָשׁוּ שְׁעֲשׂוּ נִשְׂף אוֹתוֹ
וְאֵת בְּנָיו, מִי יָקוּם מוּלוֹ? יַעֲקֹב
וְיוֹסֵף, זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה,
שְׁכַתוּב (עובדיה א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב
אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֲשׂוּ
לְקֵשׁ וּגּוֹ'.

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חֲתַת אֱלֹהִים עַל
הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא
רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי
יוֹסֵי, כָּלָם הָיוּ מִתְּפַנְסִים, וּכְשִׁהְיוּ
חוּגְרִים פֶּלִי זַיִן לְקָרְב, הָיוּ
מִרְתַּתִּים וְעוֹזְבִים אוֹתָם, וְלִכְּן
לֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב.

הַסִּירוּ אֵת אֱלֹהֵי הַנֹּכֶר וּגּוֹ'.
הַסִּירוּ אֵת אֱלֹהֵי הַנֹּכֶר - אֵלֵה הֵם
שְׁנִטְלוּ מִשְׁכָּם פֶּלִי כֶסֶף וְזָהָב
שֶׁהָיָה חֲקוּק עֲלֵיהֶם עֲבוּדָה זָרָה
שְׁלֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, עֲבוּדָה
זָרָה הָיוּ מִכֶּסֶף וְזָהָב, וַיַּעֲקֹב
הִטְמִין אוֹתָם שֵׁם כְּדִי שְׁלֹא יִהְיוּ
מִצַּד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה, שְׁאָסוּר
לְאָדָם לְהַנּוֹת מַנְיָה לְעוֹלָמִים.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חֲזַקְיָה הָיוּ
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה
לְרַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שְׁכַתוּב
(שמואל ב-יב) וַיִּקַּח אֵת עֲטֹרַת מְלָכָם

ראשו ומשקלה כפר זהב ואבן יקרה ותהי על ראש דוד. ותנינן, שקויז בני עמון מלכם שמייה. ודא הוא עטרת מלכם. מאי טעמא ותהי על ראש דוד. ומאי טעמא כתיב שקויז. דהא בשאר טעוון עממיא עובדי עבודה זרה כתיב אלהי העמים, אלהים אחרים, אל נכר, אל אחר, ובהאי אמר שקויז חד.

אמר ליה, ובכל טעוון עממיא עובדי עבודה זרה הכי קרא לון קדשא ברין הוא, דכתיב, (דברים כג) ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם. ומה דאמר ויקח את עטרת מלכם, דאיהו מלכום, הכי הוא ודאי. אלא איתי הגתיל עד דלא אתגגיר, פדין איהו תבר לה לההוא עטרת דאיהו מלכום, ההוא דיוקנא דחקיק עלה ופגים לה. פדין איהו עבד לה היתר לאתהני מנה והות על רישייה. ותא חזי, שקויז בני עמון, חד הויא בסורטא הוה חקיק על ההוא כתרא, ובגין פך אקרי שקויז זוהמא.

רבי יצחק אמר, הסירו את אלהי הנכר, אלין שאר נשין דהוו מייתי בגוייהו כל נבזבזין דלהון. ועל דא פתיב ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר. אלין נשין, כל נבזבזין וכל טעוון דדהבא וכספא. ויטמון אותם יעקב, בגין דלא (דף קעג ע"ב) יתהנון מסטרא דעבודה זרה כלל.

תא חזי, דייעקב גבר שלים בכלא הוה, והוה מתדבק ביה בקדשא ברין הוא. מה כתיב, ונקומה ונעלה בית אל ואעשה שם מזבח לאל העונה אותי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, מיד - ויתנו את יעקב. מכאן שצריך האדם לשבח את הקדוש ברוך הוא ולהודות לו על נסים ועל טובות

מעל ראשו ומשקלה כפר זהב ואבן יקרה ותהי על ראש דוד. ושנינו, שקויז בני עמון מלכם שמו, וזהו עטרת מלכם. מה הטעם ותהי על ראש דוד, ומה הטעם כתיב שקויז, שהרי בשאר אלהי העמים עובדי עבודה זרה כתיב אלהי העמים, אלהים אחרים, אל נכר, אל אחר, ובזה אמר שקויז אחד.

אמר לו, ובכל אלהי העמים עובדי עבודה זרה פך קרא להם הקדוש ברוך הוא, שפתיב (דברים כג) ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם. ומה שאמר ויקח את עטרת מלכם, שהוא מלכום - פך הוא ודאי. אלא איתי הגתיל עד שלא התגיר, אז הוא שבר את אותה עטרת של אותו מלכום, אותה דמות שחקוקה עליה ופגם אותה, אז הוא עשה אותה הפך להנות ממנה, והיתה על ראשו. ובא ויראה, שקויז בני עמון, נחש אחד בחקיקה עמקה היה חקיק על אותו פתח, ולכן נקרא שקויז זוהמא.

רבי יצחק אמר, הסירו את אלהי הנכר - אלו שאר נשים שהיו מביאות בתוכן כל עדיהן, ועל זה כתיב ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר, אלו נשים וכל עדיים וכל עבודה זרה של זהב וכסף. ויטמון אותם יעקב, כדי שלא יתנו מצד של עבודה זרה כלל.

בא ראה שיעקב איש שלם בכל הנה, והנה נדבק בקדוש ברוך הוא. מה כתיב? ונקומה ונעלה בית אל ואעשה שם מזבח לאל העונה אותי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי. מיד - ויתנו את יעקב. מכאן שצריך האדם לשבח את הקדוש ברוך הוא ולהודות לו על נסים ועל טובות

שעשה עמו, זהו שפתוב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי.

בא ראה, בהתחלה פתוב ונקומה ונעלה בית אל וגו', הכליל בניו עמו, ואחר כך פתוב ואעשה שם מזבח, ולא כתוב ונעשה, שהוציא אותם מפלל זה. מה הטעם? משום שעליו היה הדבר. יעקב תקן תפלת ערבית ודאי, והוא עשה מזבח ועליו היה הדבר, ומשום שהוא עבר כל אותן צרות מיום שברח מלפני אחיו, שפתוב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, והם באו אחר כך לעולם, ועל זה לא הכניס אותם עמו. רבי אלעזר אמר, מכאן מי שנעשה לו נס, צריך להודות. מי שאוכל לחם בשלחן, הוא צריך לברך, ולא אחר שלא אכל דבר.

ויבן שם מזבח וגו'. בא ראה, פתוב ויבן שם מזבח, ולא כתוב [באלו המזבחות] שהעלה עליו נסכים ועולות, אלא משום שתקן אותה דרגה הראויה להתקן. מזבח לה', לתקן דרגה תחתונה לחברה בדרגה עליונה, ועל זה ויבן שם מזבח - זו דרגה תחתונה. לה' - זו דרגה עליונה. ויקרא למקום אל בית אל - שם זה פשם העליון, משום שפשהאירה מהאם, או פאמה בתה והכל אחד.

כי שם נגלו אליו האלהים - משום שהם לא נמצאים אלא בשכינה, שהרי שבעים היו שהם נמצאים תמיד עם השכינה, ושבעים קתדראות סביב השכינה, ועל זה כי שם נגלו אליו האלהים, במקום זה שהתגלה, שהרי פתוב והנה ה' נצב עליו.

ויער מעליו אלהים במקום אשר דבר אתו. רבי שמעון אמר, מכאן שנעשה מרפכה קדושה עם האבות. ובא וראה, יעקב הוא

דעבד עמיה, הדא הוא דכתיב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי.

תא חזי, פקדמיתא כתיב ונקומה ונעלה בית אל וגו', אכליל בניו בהדיה. ולבתר פתיב ואעשה שם מזבח ולא כתיב ונעשה. דאפיק לון מקלא דא, מאי טעמא, בגין דעליה הנה מלה. יעקב אתקין תפלת ערבית, ודאי. ואיהו עבד מדפחא ועליה הנה מלה, ובגין דאיהו עבר כל אינון עקתין מן יומא דערק קמיה דאחיה. דכתיב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, ואינון אתו לבתר לעלמא. ועל דא לא אעיל לון בהדיה. רבי אלעזר אמר, מכאן מאן דיתעביד ליה נפא, איהו בעי לאודאה. מאן דאכיל נהמא בפתורא, איהו בעי לברכא, ולא אתרא דלא אכיל מידי:

ויבן שם מזבח וגו', תא חזי, פתיב ויבן שם מזבח, ולא פתיב (בהני מדבחי) דאסיק עליה נסכין ועלוון, אלא בגין דאתקין ההוא דרגא דאתחזי לאתתקנא. מזבח ליי, לאתקנא דרגא תתאה לחברא ליה בדרגא עלאה, ועל דא ויבן שם מזבח דא דרגא תתאה. ליי דא דרגא עלאה. ויקרא למקום אל בית אל, שמא דא כשמא עלאה. בגין דכד אתנהרא כדין פאמה בתה וכלא חד.

כי שם נגלו אליו האלהים, בגין דאינון לא אשתפחו אלא בשכינתא, דהא שבועין הוו דאינון משתפחי תדיר בהדי שכינתא, ושבעין קתדראי סחרניה דשכינתא. ועל דא כי שם נגלו אליו האלהים באתרא דא דאתגליא, דהא כתיב והנה יי נצב עליו:

ויער מעליו אלהים במקום אשר דבר אתו, רבי שמעון אמר, מכאן דאתעביד

דבר אתו. רבי שמעון אמר, מכאן שנעשה מרפכה קדושה עם האבות. ובא וראה, יעקב הוא